

قیام مردم تبریز در چهلم فاجعه قم

29 بهمن 1356

روز 29 بهمن 1356، که مصادف با چهلم فاجعه 19 دی قم بود، در بسیاری از شهرها و نقاط کشور، مجلس ختم و سوگواری برگزار شد. در روز نوزدهم دی، قیام مردم قم در اعتراض به چاپ مقاله اهانت آمیز با امضای مستعار احمدی رشیدی مطلق در روزنامه اطلاعات، توسط عوامل رژیم پهلوی به خاک و خون کشیده شد و در چهلم این فاجعه، مردم نقاط مختلف ایران خود را آماده برگزاری مراسم می‌کردند. در شهر تبریز نیز قرار بود مردم در مسجد قزلی (میرزا آقا یوسف مجتهد) تجمع کنند. دعوت از سوی آیت الله قاضی طباطبایی و ده تن دیگر از علمای تبریز صورت گرفته بود.

در روز 29 بهمن، مردم در مقابل این مسجد اجتماع کردند. سرگرد مقصود حق شناس، رییس کلانتری بازار به همراه عده‌ای مأمور، به مردم اعلام کرد که متفرق شوند و با توهین به مسجد از ورود مردم جلوگیری کرد. جوانی غیرتمند به نام محمد تجلی از این توهین برافروخته می‌شود و با وی گلاویز می‌شود که حق شناس با اسلحه کمری‌اش این جوان 22 ساله را به شهادت می‌رساند. مردم خشمگین جنازه خون آلود شهید را برداشته و در خیابان‌ها به راه می‌افتند و بتدریج راهپیمایی گسترده‌ای شکل می‌گیرد. یحیی لبقوانی رییس ساواک تبریز با توجه به گسترش قیام مردمی با تهران تماس می‌گیرد و شاه به جمشید آموزگار دستور حفاظت از مناطق مهم و سرکوب شدید مردم را می‌دهد. شورای امنیتی استان، دستور استقرار یگان‌ها و ادوات نظامی از جمله تانک و نفربر را در سطح شهر می‌دهد که با مقاومت و پایمردی مردم تبریز، این شهر از خون جوانان، بازاریان، دانشجویان، مردان و زنان، رنگین شده و پس از فاجعه خونین قم، جنایت دیگری بر جنایت‌های رژیم افزوده می‌شود.

سرانجام ساعت 5 بعدازظهر نیروهای نظامی بر شهر مسلط شدند. در آمار ساواک چنین آمده است:

« 581 نفر دستگیر، 9 نفر کشته، 118 نفر زخمی. 3 دستگاه تانک، 2 سینما، یک هتل، کاخ جوانان، حزب رستاخیز و تعدادی اتومبیل شخصی و دولتی به آتش کشیده شدند. »

کشتار مردم تبریز، شاه را غافلگیر کرد چرا که او به خیال خود توانسته بود پرده‌ای ضخیم بر روی فاجعه قم بکشد حتی اقدام دبیر کل سازمان ملل را به سود خود تمام کند و افکار خارجیان را از درک واقعیت فاجعه قم منحرف سازد؛ اما با قیام مردم تبریز، تقدیر به گونه دیگری رقم خورد.